

SPISERØRSFORSTOPPELSE

Typisk placeret i den øverste tredjedel af oesophagus, ved indgangen til thorax eller lige proximalt for cardia og opstår ofte i relation til krybbefodring eller anden fodring, som ejer kan genkende (eksempelvis fodring med roepiller, der ikke er blødt op, æbler/gulerødder). Vær især opmærksom på risiko for aspirationspneumoni og traume relateret til spiserøret. Hvis umuligt at løsne på ca. 2 timer, bør henvisning til hospital overvejes til videre intensiv behandling.

SYMPTOMER/HISTORIK

Primære tegn: **Fodermateriale ud af næsen**, samtidig med 1 eller flere af nedenstående:

- Hoste med åben mund/hoster foder op
- Ejer beskriver at "hesten forsøger at brække sig"/strækker halsen/spiserørskrampe
- Hesten vandrer rundt og forsøger at lægge sig - ligner kolik
- Prøver at spise/drikke, men det kommer op igen (ud af mund/næse).

HYPPIGSTE DIFFERENTIALDIAGNOSER

- Akut astma med svær hoste (obs her er ingen foder fra næsen/munden)
- Fremmedlegeme i mundhulen/kilet op mellem tænderne (kun savl fra munden, ej næsen).

KOMMUNIKATION MED EJER FØR TILSYN

- Stop fodring/vanding af hest
- Hvad er hesten fodret med indenfor den seneste time? Obs på roepiller/loppefrøskaller/godbidder
- Gå/stå med hesten roligt, indtil dyrlæge kommer, hesten bør ikke motioneres
- Ingen vandslange eller andet i munden på hesten.

UNDERSØGELSE

Klinisk undersøgelse med fokus på symptomerne, inklusive grundig auskultation af trakea og lunger (obs aspirationspneumoni), tag hestens temperatur.

- Symptomer væk ved ankomst:
 - o Ejer beskriver ofte, at hesten pludselig blev normal igen, inden dyrlægens ankomst
 - o Obs! Læg altid sonde hele vejen til mavesæk for at verificere, at hele spiserøret er frit, og forstoppelsen ikke bare har flyttet sig længere distalt. Sedation, hvis nødvendigt for sikker passage af sonde.

BEHANDLING

Hvis aktive symptomer ved ankomst (foder ud af næse, "brække-refleks" mv.):

- Dyb sedation og behandling med spasmolytikum (afslapning af glat muskulatur i oesophagus eksempelvis hyoscinebutylbromid-produkt (0,2-0,3 mg/kg IV). **Vigtigt!** For at mindske risikoen for aspiration af fodermateriale ved skylning, skal hesten være så dybt sederet, at **hovedet konstant er på niveau med carpus**
- Sonde ilægges ned til forstoppelsen, skyl (pumpe eller tragt) med vand langsomt, indtil oplødt foder flyder ud af næsen, skub sonde med jævne mellemrum med let til moderat tryk mod forstoppelsen, samtidig med at der skylles langsomt
- Faste forstoppelser kan kræve store mængder vand, før forstoppelsen opløses
- Forstoppelse kan konstateres opløst, når sonden kan passere hele vejen til mavesækken, og der ikke kommer vand/foder tilbage ved skylning igennem sonden.

EFTERBEHANDLING

Temperatur **tages dagligt** i 1 uge for monitorering af tegn på udvikling af aspirationspneumoni.

Ved **ukomplicerede**, kortvarige (< 1 time) og let løselige spiserørsforstoppelser (uden feber og rallelyde som tegn på aspiration), behandles efter nedenstående principper:

- Anti-inflammatorisk behandling med NSAID jf. dyrlægefaglig vurdering
- Fodring opstartes 3 timer efter endt behandling: vand grovfoderet og giv det efterfølgende døgn opblødt foder i mindre portioner flere gange dagligt
- Fodringsråd skal fokusere på at nedsætte ædehastigheden: eksempler kan være stor sten i krybben, vædet foder, installation af foderautomat, korrekt opblødning af roepiller/andre typer opblødt foder.

Ved **komplicerede**, langvarige forstoppelser (op mod 1-2 timer at løsne, trakeale rallelyde som tegn på aspiration) anbefales:

- Anti-inflammatorisk behandling med NSAID jf. dyrlægefaglig vurdering
- Antibiotika ved mistanke om aspiration af foder og valg jf. European Medicine Agency/One Health principper for antibiotikavalg https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/infographic-categorisation-antibiotics-use-animals-prudent-responsible-use_en.pdf
Eksempel på antibiotika i praksis er Sulfadiazine/Trimethoprim (bredspektret) 30 mg/kg PO BID i 5 dage, hvorefter hesten bør evalueres igen
- Fodring opstartes 3 timer efter endt behandling. Giv opblødt foder i mindre portioner det efterfølgende døgn flere gange dagligt. Når grovfoder efterfølgende opstartes, bør dette vandes i en periode.

Hestens konsumstatus og evt. tilbagehold på slaget opdateres jf. gældende lovgivning i hestens pas.